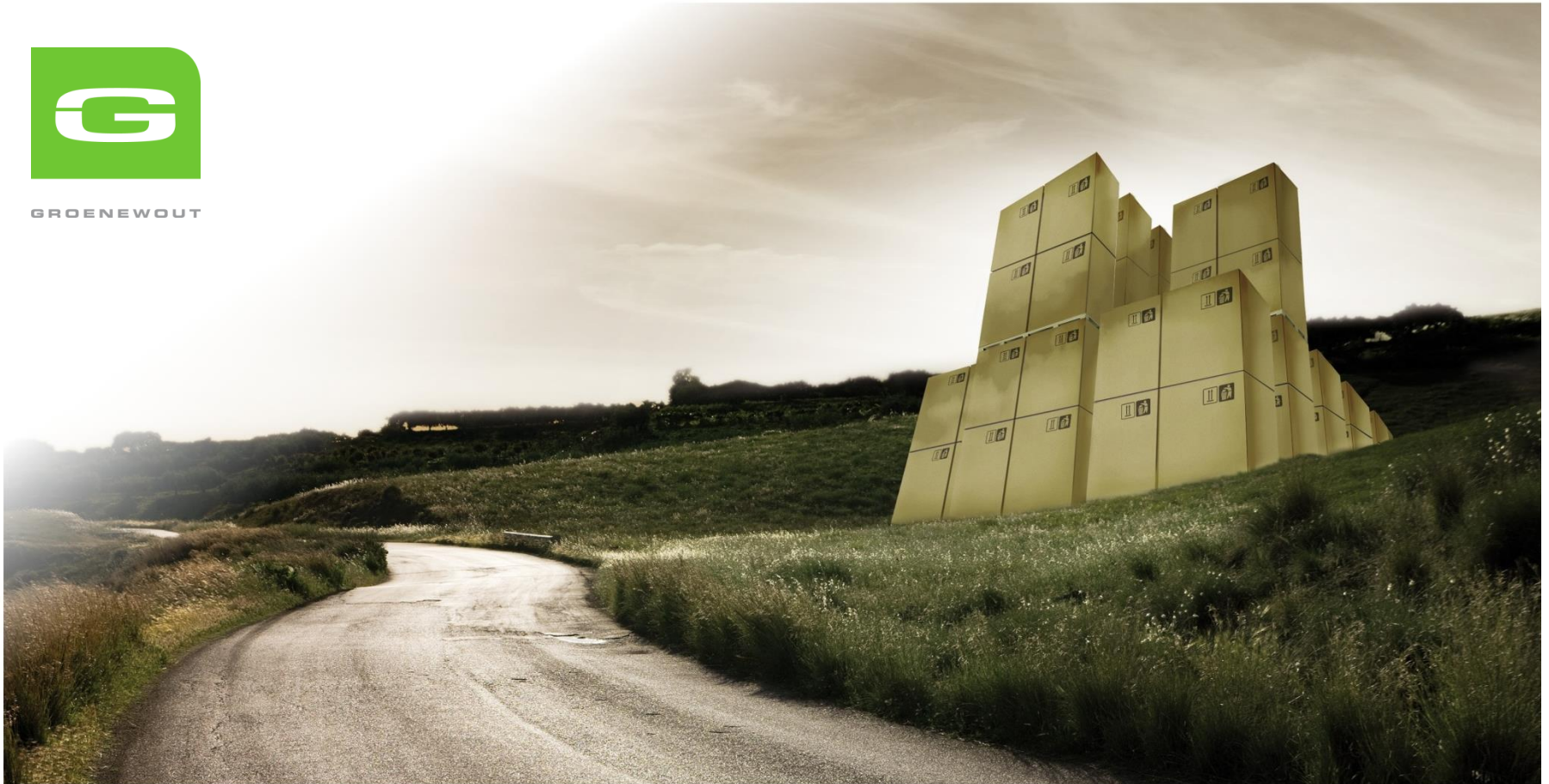

Logistiek vastgoed onder invloed van e-commerce

EEN VERANDEREND SPEELVELD

GROENEWOUT

Breda, 14 april 2016

9026X118/MvK/it

De in dit rapport genoemde conclusies, aanbevelingen en adviezen zijn gebaseerd op door de opdrachtgever verstrekte informatie en gegevens. Besparingen, exploitatie- en investeringsramingen zijn afhankelijk van de in dit rapport genoemde randvoorwaarden en aannames. Alle opdrachten worden aanvaard en uitgevoerd overeenkomstig de Groenewout Algemene Voorwaarden 2012.

50 jaar logistieke historie

Logistiek

> 10 jaar e-commerce logistieke vraagstukken

Internationaal logistiek adviesbureau

Supply Chain Management

Construction Management & Engineering

E-commerce logistiek vastgoed

EEN POGING TOT TYPOLOGIE-INDELING

Pick-up points

- Overslag en order verzamelen
- Consolidatie
- VAL-activiteiten

Sorteercentrum

- Overslag, order verzamelen en sorteren
- Consolidatie

Fulfilmentcentrum

- Opslag, overslag en order verzamelen
- VAL-activiteiten
- VAS-activiteiten
- E-commerce activiteiten

Stadsdistributie

- Overslag, order verzamelen en sorteren
- Consolidatie
- E-commerce activiteiten

Retourcentrum

- Tijdelijke opslag, overslag en sorteren
- Consolidatie
- VAL-activiteiten
- VAS-activiteiten

Dark-stores

- Tijdelijke opslag en order verzamelen
- Consolidatie / break-bulk
- VAS-activiteiten

A close-up photograph of a computer keyboard. The background is slightly blurred, showing various keys like 'Delete', 'End', 'Page Up', and 'Page Down'. A prominent red key with a black shopping cart icon is in the center-left. Overlaid on the image are three green rounded rectangular boxes containing white text.

> 16 miljard online sales
in 2015

50% productgerelateerd

50% dienstgerelateerd

Online bestedingen (excl. verzendkosten)

4.71 miljard

Groei t.o.v. Q4 2014

Aandeel online
Op basis van bestedingen

Q4 2014

Aantal online aankopen

41.5 miljoen

Online aandeel producten
Op basis van bestedingen

Aantal online kopers

11.0 miljoen

Online aandeel diensten
Op basis van bestedingen

Top 5 Branches met grootste groei in online bestedingen

+54% Food/Meatfood

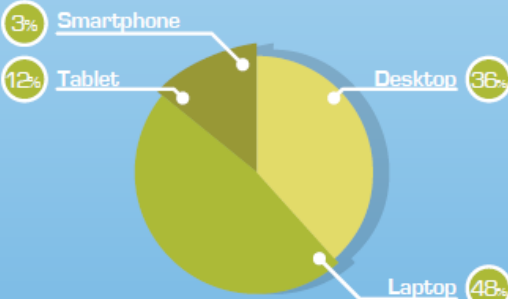
+38% Home & Garden

+37% Speelgoed

+31% Huishoudelijke elektronica

+29% Consumenten-elektronica

Verdeling online bestedingen naar devices

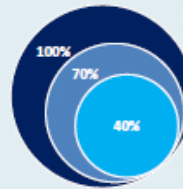
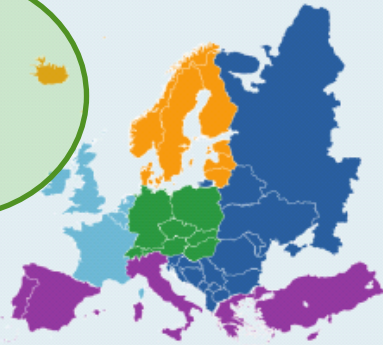
De Thuiswinkel Markt Monitor is exclusief gratis te downloaden voor leden en business partners van Thuiswinkel.org op www.thuiswinkel.org/form. Geen lid of business partner? Bestel dan het rapport via Gino.Thuij@gfk.com of [@thuiswinkelorg](https://twitter.com/thuiswinkelorg)

Ecommerce Europe association d

West € 208.1 bn +13.3%
 Central € 106.5 bn +12.9%
 South € 47.2 bn +15.4%
 North € 38.4 bn +16.1%
 East € 23.4 bn +24.6%

818 million people live in Europe
 564 million people use the Internet
 331 million people are e-shoppers

2,475 + jobs directly or indirectly via e-commerce

715,000 + estimated online businesses

4.0 bn + number of parcels sent annually (f)

Europe EU28
 € 423.8 bn +14.3% € 368.7 bn +13.7%

European Reports

Reports include country profiles, trends & Infographics.

Positioning papers

1. e-Regulations
2. e-Privacy & Transparency
3. e-Payments
4. e-Identification & Trust Services
5. e-logistics

Eastern Europe B2C E-commerce Report 2014

Western Europe B2C E-commerce Report 2014

Southern Europe B2C E-commerce Report 2014

Northern Europe B2C E-commerce Report 2014

Central Europe B2C E-commerce Report 2014

Reports contain countries:

- Eastern: Rom, Rus, Ukr, a.o.
- Western: BeNeLux, Fra, Ire, UK
- Southern: Gra, It, Port, Spa, Turk, a.o.
- Northern: Den, Est, Fin, Lat, Lith, Nor, Swe, a.o.
- Central: Aus, CR, Germ, Hun, Pol, Swi, a.o.

17+ leading e-commerce assoc

>450.000 pakketjes
gemiddeld per dag

The screenshot shows the PostNL website interface. At the top, there is a navigation bar with the PostNL logo and menu items: Home, Versturen, Ontvangen, Zakelijke Oplossingen, Bestel Online, Klantenservice, and Over PostNL. A search bar and a language dropdown (Nederlands) are also visible. The main content area features a news article titled "Topdrukte bij PostNL: 1 miljoen pakketjes per dag" with a sub-headline "1 op de 7 huishoudens ontvangt een pakket van de Sint" and a date of "24 november 2015". The article text describes the busy period of Sinterklaas and the high volume of parcels. Below the text are social media sharing options for Facebook and a "Tweet" button. At the bottom of the article, there is a colorful infographic with four panels. The top panel is titled "Topdrukte bij PostNL" and includes the text "Sint is bij met de hulp van PostNL" and "1.000.000 pakketjes per dag". The bottom panel is titled "Fijne Sinterklaas!" and includes the text "3.100 pakketbezorgers aan de slag" and "Sinterklaasavond: 21:30 uur".

E-commerce logistiek vastgoed

Sorteercentrum

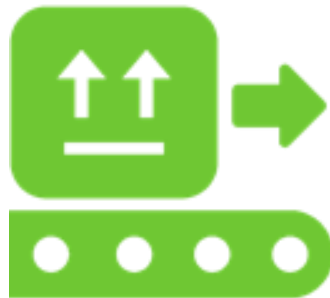
Stadsdistributie

Dark-stores

Retourcentrum

Fulfilmentcentrum

Pick-up points

Enkele logistieke kenmerken

FOOD ECHT ANDERS DAN NON-FOOD

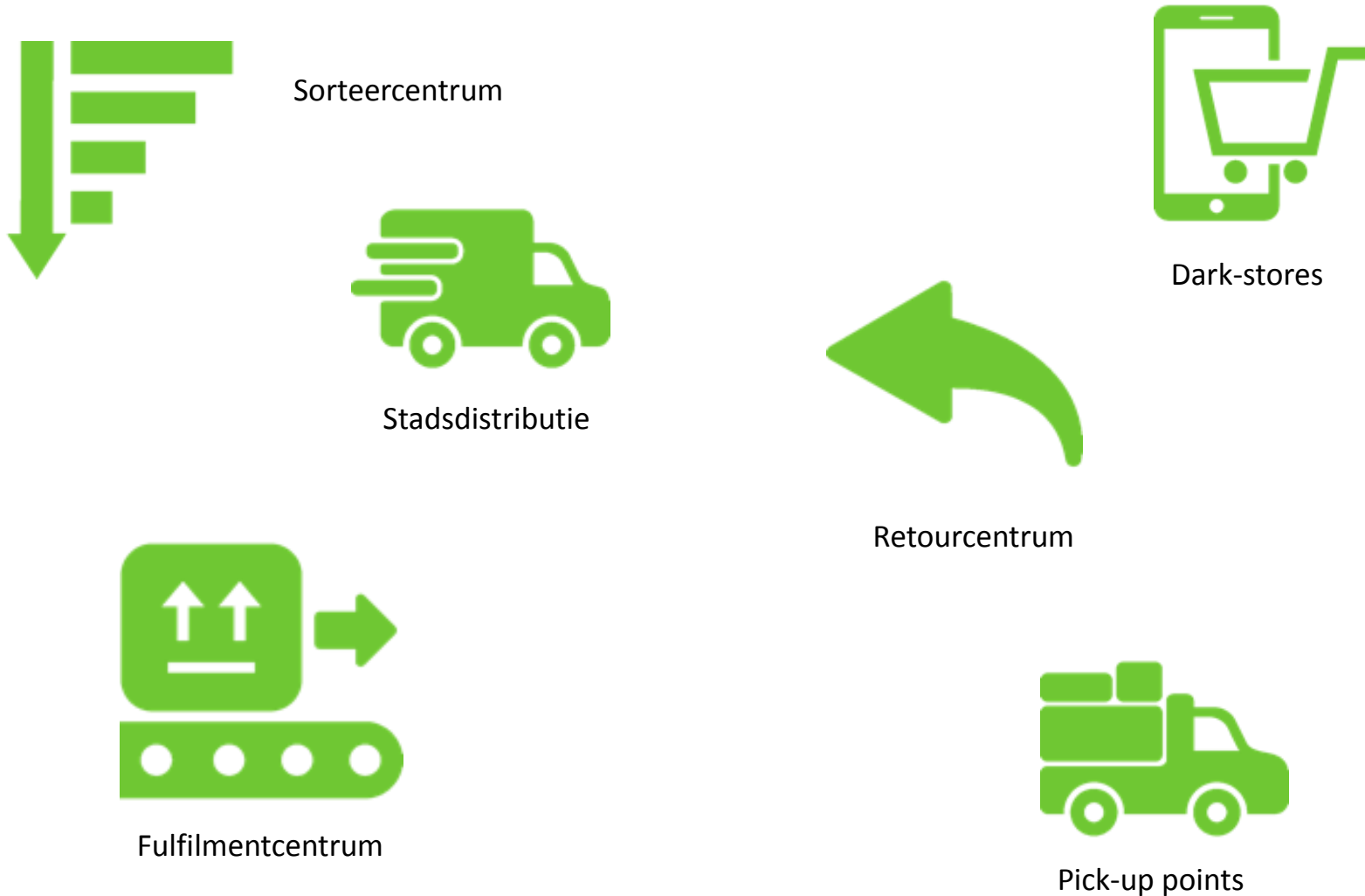
	Food	Non Food
Order waarde	€50-€200	<€50
Stuks per order	50-100	1-3
Lijnen per order	25-50	1-2
Retouren	<1%	tot 30%
Complexiteit	Hoger	Lager
Assortiment	5,000-15,000	Tot 1 mio

Enkele logistieke kenmerken

ORDERS VOOR BUSINESS VOLLEDIG ANDERS DAN ORDERS VOOR CONSUMERS

	B2B	B2C
Lijnen per order	50 - 100	1 - 3
Stuks per lijn	5 - 100	1 - 2
Complexiteit	Lager	Hoger
Retourstroom	Zeer beperkt	tot 30%
Consolidatie	Pallet/rolcontainer	Shipping box

E-commerce logistiek vastgoed

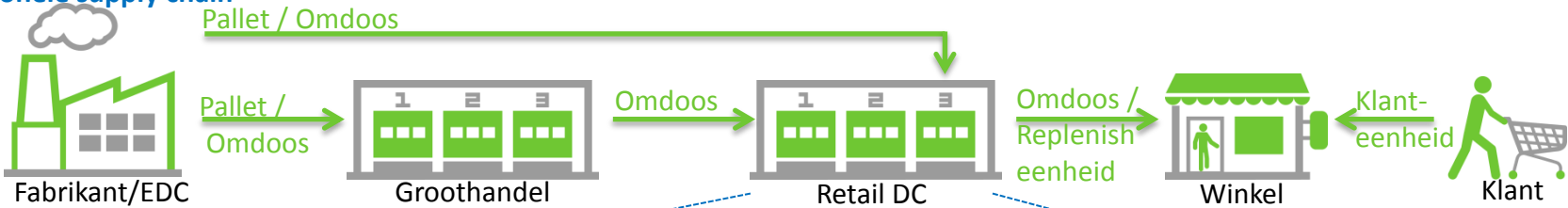

Logistieke consequenties E-commerce

TRADITIONEEL

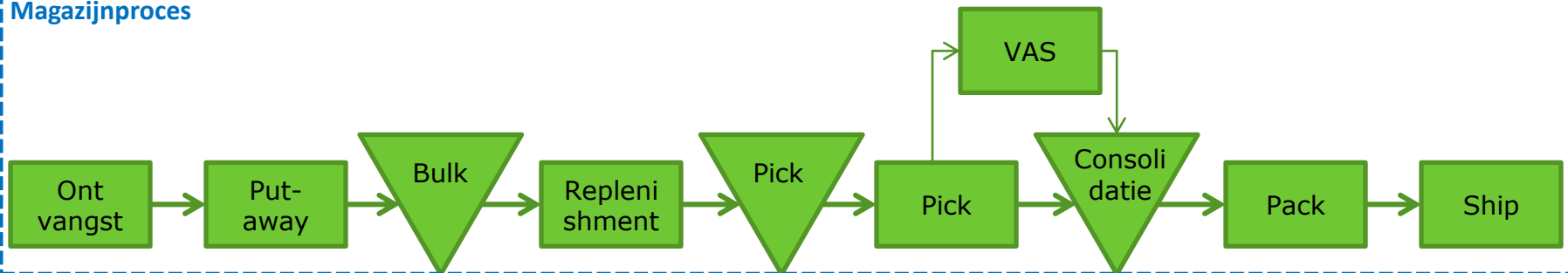
Traditionele inrichting

Traditionele supply chain

Logistieke consequenties E-commerce

Magazijnproces

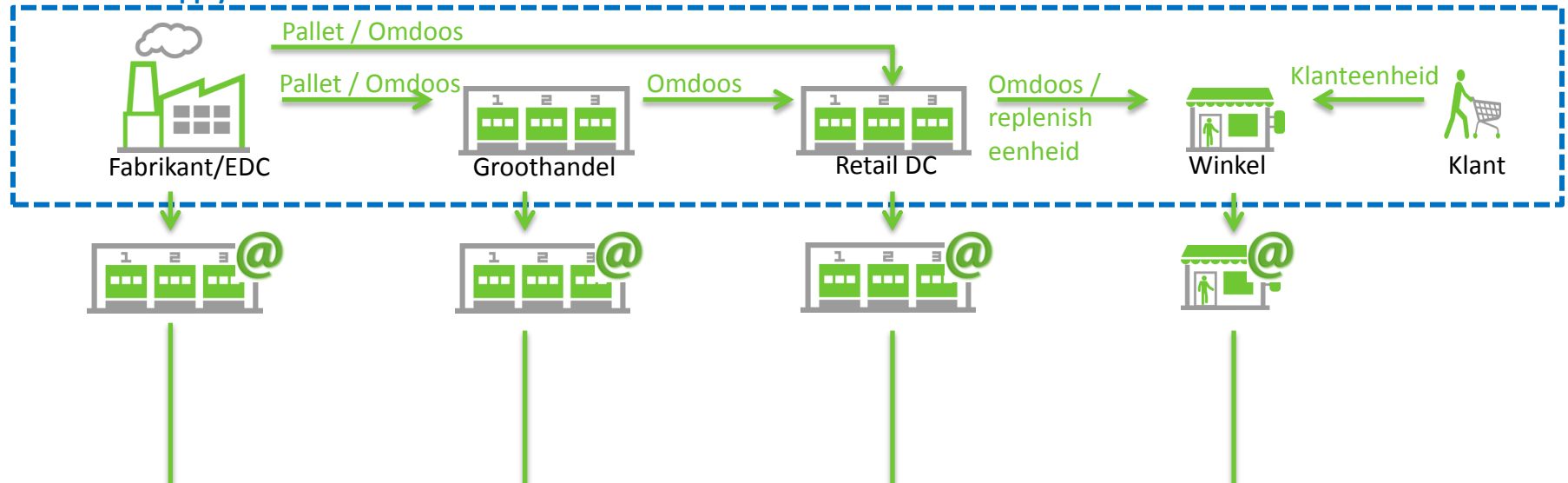

Logistieke consequenties E-commerce

KLANTSPECIFIEK PICKEN OP IEDERE SCHAKEL

Picken op klantniveau

Traditionele supply chain

Picken op klantniveau

- In plaats van pallets/besteleenheden picken op klanteenheid
- Typisch nauwelijks voordelen bij combineren online en offline magazijn activiteiten
- Order profiel
  - 1 – 5 lijnen per order
  - 1 – 2 stuks per orderlijn
- 1.000 tot >100.000 orders per dag
- Doorlooptijd zeer beperkt (< uur); pre-batching beperkt mogelijk

Klanteenheid

Online aankoop
leveren/afhaal

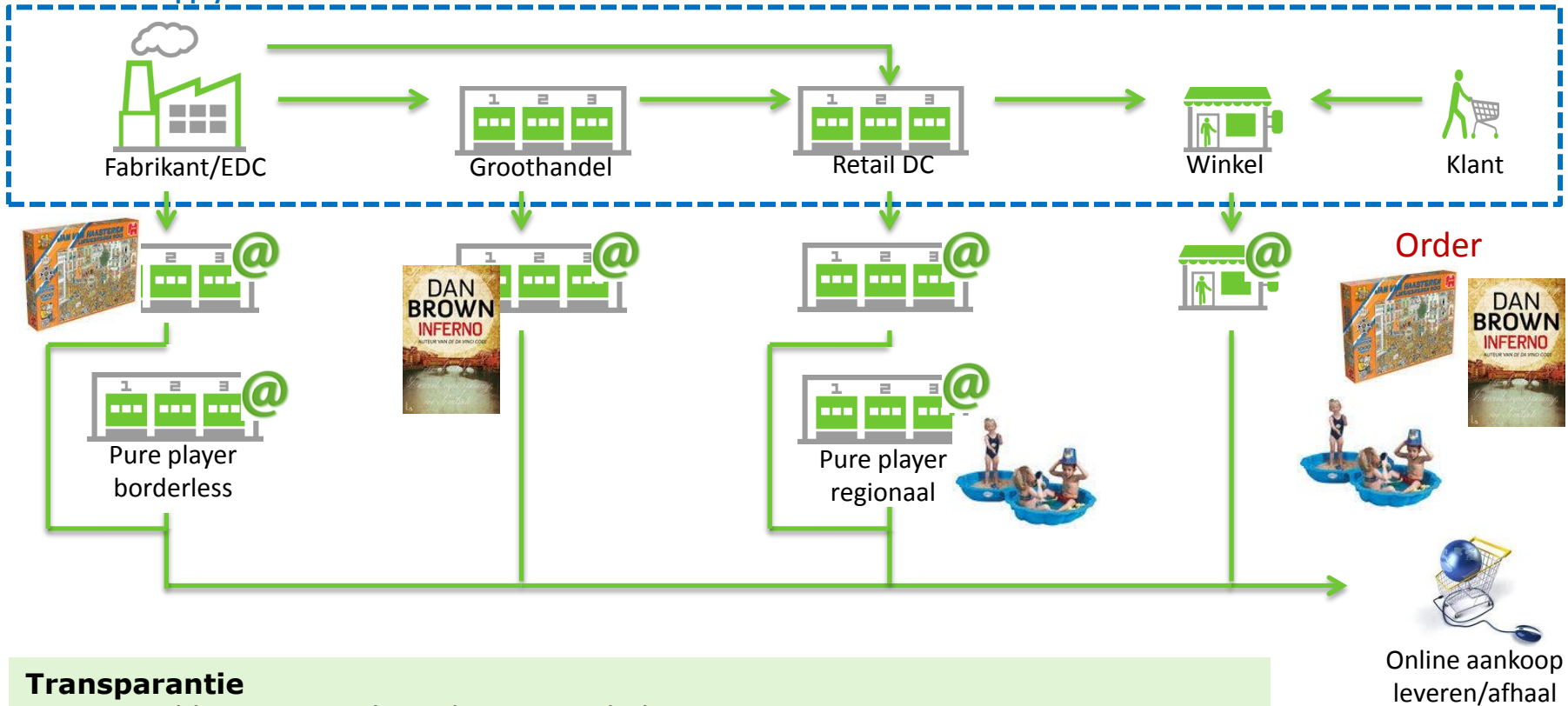
Logistieke consequenties E-commerce

VOORRAAD WORDT GEDEELD; KETENBREED INZICHT ESSENTIEEL

Picken op
klantniveau

Transparantie
gedeelde voorraad

Traditionele supply chain

Transparantie

- Voorraad ligt op meerdere plaatsen in de keten
  - Long tail logistiek / lead time eisen
  - Hoe meer kapitaal intensief / specialistisch hoe verder stroomopwaarts

Logistieke consequenties E-commerce

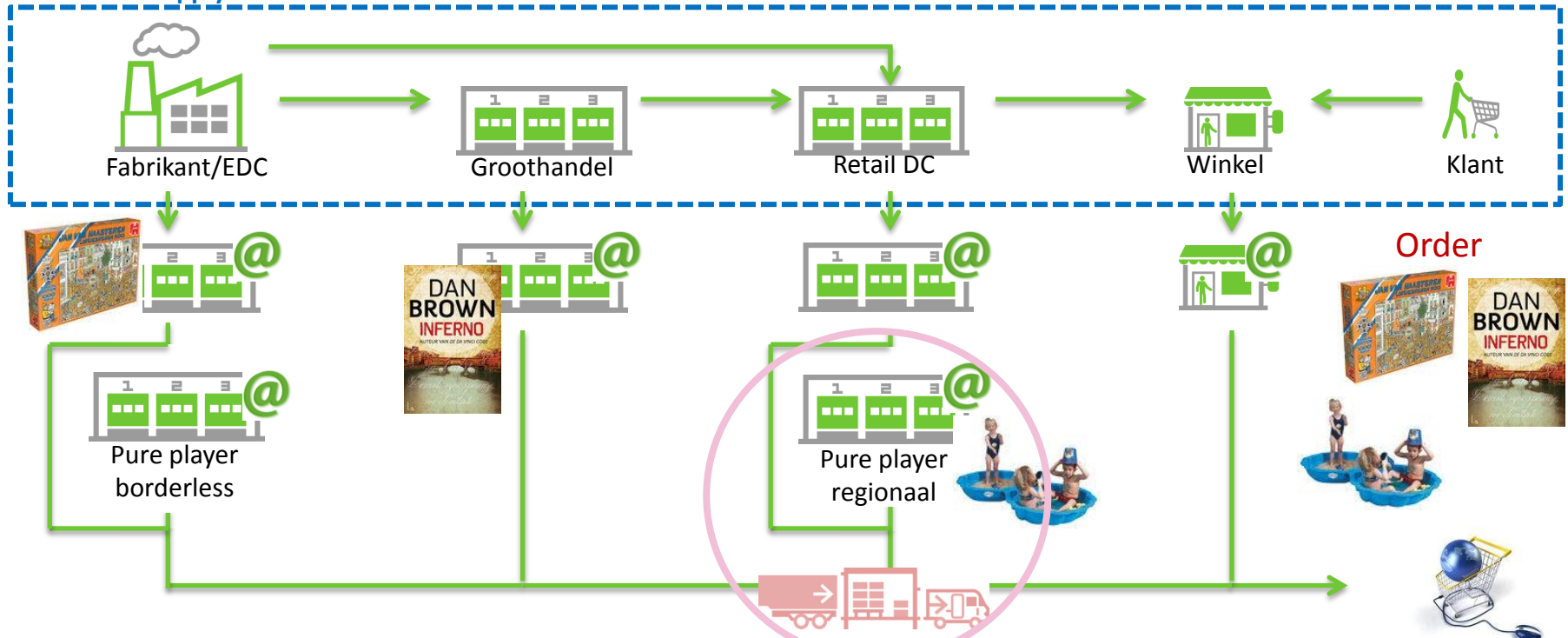
SAMENVOEGEN WORDT BASISACTIVITEIT

Picken op
klantniveau

Transparantie
gedeelde voorraad

Samenvoegen
producten

Traditionele supply chain

Samenvoegen van producten

- Klant wil veelal één pakketje ontvangen
- Product consolidatie bij vervoerder of Fulfillment Center
  - Significant grotere stroom dan bij traditionele supply chain

Logistieke consequenties E-commerce

TREND NAAR MEER CUSTOMIZATION

Picken op
klantniveau

Transparantie
gedeelte voorraad

Samenvoegen
producten

Toegevoegde
waarde

Traditionele supply chain

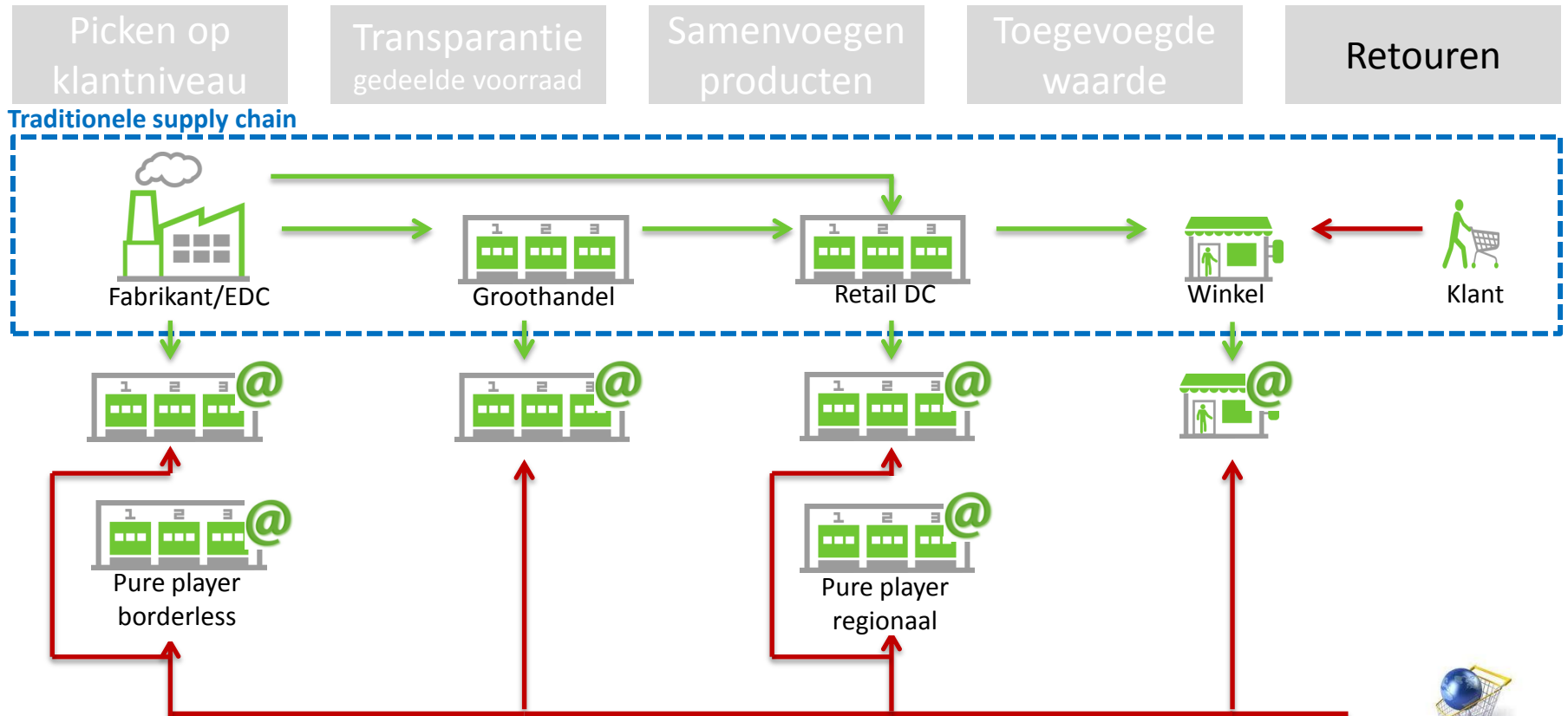

Waarde toevoegende activiteiten

- Klantspecifieke producten
- Verpakken als cadeautje – gift wrapping

Logistieke consequenties E-commerce

RETOUREN KOMEN NAAR MAGAZIJN IPV WINKEL

Retouren

- Traditioneel: retouren veelal in winkels
- E-commerce: retouren naar DC
- Groot verschil in retourestromen: kleding 30% - 70%; electronica 1% - 5%
- Snel beschikbaar zijn voor orders
- Multi-SKU (bont) op pick locatie

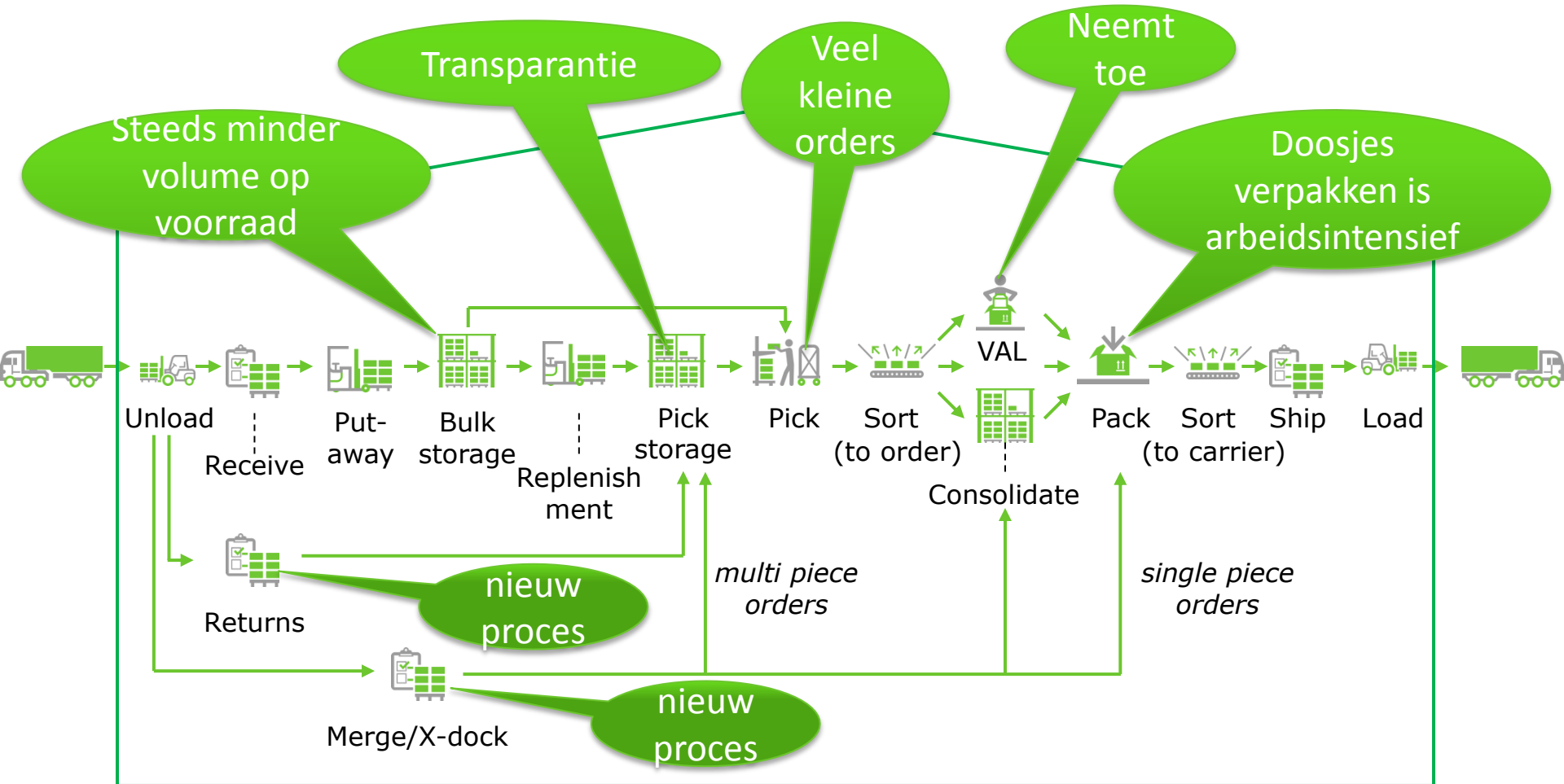

Online aankoop
leveren/afhaal

Logistieke consequenties E-commerce

RESUMÉ: PROCESSEN DIE VERANDEREN BINNEN DE MUREN

E-commerce logistiek vastgoed

Sorteercentrum

Stadsdistributie

Dark-stores

Retourcentrum

Fulfilmentcentrum

Pick-up points

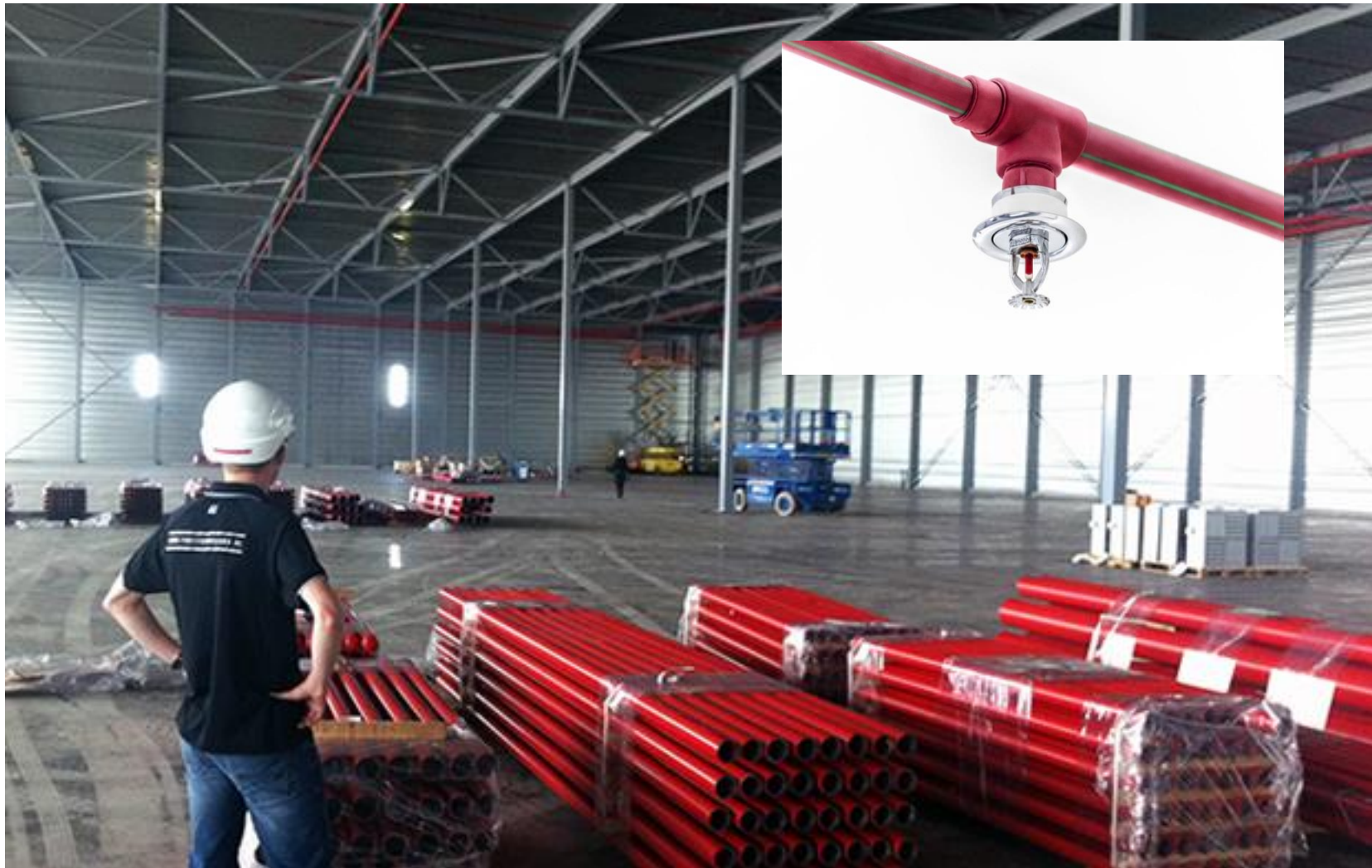
Gebouwtechnische aandachtsgebieden

GESCHIKTHEID VOOR PICKVLOEREN INBOUW

Gebouwtechnische aandachtsgebieden

BRANDVEILIGHEID EN SPRINKLERKEUZE

Gebouwtechnische aandachtsgebieden

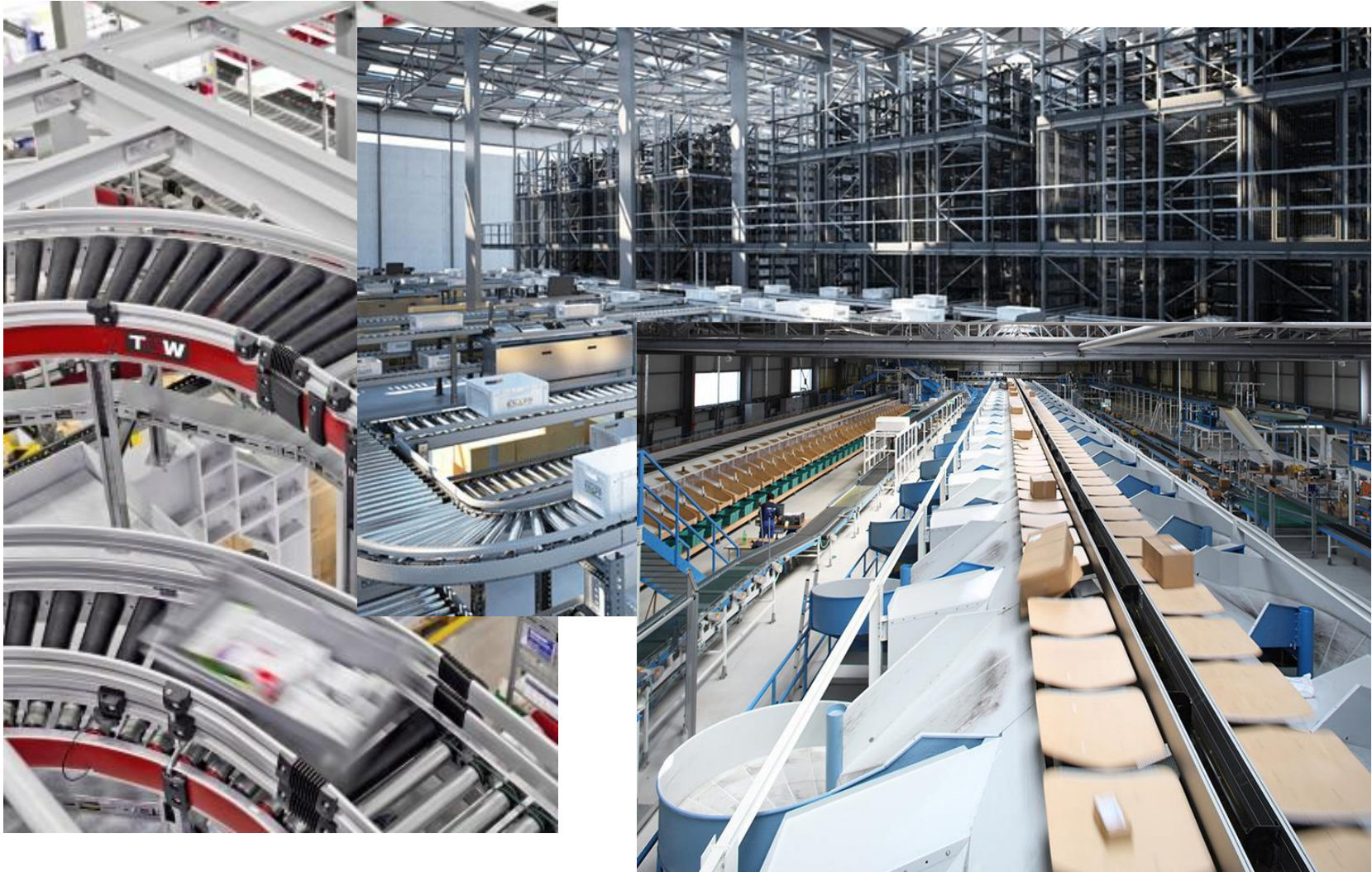
AANTAL MEDEWERKERS EN VOORZIENINGEN

Gebouwtechnische aandachtsgebieden

LOGISTIEKE INSTALLATIES EN VOORZIENINGEN

E-commerce logistiek vastgoed

Sorteercentrum

Stadsdistributie

Dark-stores

Retourcentrum

Fulfilmentcentrum

Pick-up points

Invloed e-commerce op logistiek vastgoed

VAN DC NAAR FULFILLMENT CENTER

Geografie

- ✓ Importstroom minder belangrijk voor bepalen vestigingsplaats
- ✓ Nabijheid afzetmarkt dominanter
- ✓ Vestigingssubsidies dominanter
- ✓ In de nabijheid van hub pakketdienstverlener(s)

Gebouw

- ✓ Pickproces grotendeels piece picking, vraagt meer vloeroppervlak
- ✓ Ruimte voor afhandeling van retouren en andere VAS activiteiten
- ✓ Meerdere mezzanine niveaus is voor beide zaken een oplossing
- ✓ Meer ruimte voor crossdock functie
- ✓ Meer overheaddeuren inkomend niet perse uitgaand
- ✓ Verhoudingsgewijs minder m2 voor gebouwhoge opslag
- ✓ Nadruk op gebouwhoogte maximalisatie (12,2 m) valt hiermee weg

Arbeids- intensiever proces

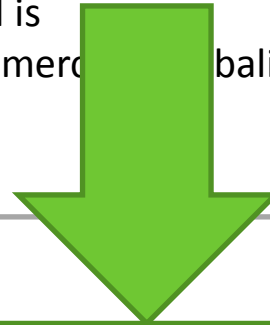
- ✓ Gunstige arbeidsmarkt, beschikbaarheid personeel
- ✓ Grotere secundaire ruimtes zoals kleed-, was- en pauzeruimtes
- ✓ Meer parkeergelegenheid
- ✓ Aandacht voor ruimte-eisen (daglicht, verwarming, koeling en ventilatie)
- ✓ Specifieke eisen brandveiligheid (vluchtwegafstand, rooklaagdiktes)
- ✓ Security maatregelen

Invloed e-commerce op logistiek vastgoed

VERANDERING OP LOGISTIEK VASTGOEDMARKT

Logistieke vastgoedmarkt effecten

- ✓ Ketens worden complexer waardoor meer variatie in type gebouwen; pure opslag en pure fulfillment centres met alle mogelijke tussenvormen, consolidatie centres, Pick up Points
- ✓ Daardoor minder helder profiel voor *het* logistieke gebouw
- ✓ Daardoor per profieltype een kleinere beleggingsmarkt
- ✓ E-commerce is nog volop in ontwikkeling, waardoor geen helder eindplaatje bekend is
- ✓ In hoeverre E-commerce globaliseert op de traditionele vastgoed is niet duidelijk

Conclusies: een versnippering van de markt en bestaand logistiek vastgoed kan wellicht vaker een oplossing bieden. Maar dit is de groeimarkt voor de komende 10 jaar

THANK YOU
VERY MUCH
FOR YOUR
ATTENTION

Mari van Kuijk
Managing Director & Partner

vankuijk@groenewout.com

www.linkedin.com/in/marivankuijk

www.groenewout.com

DRIVEN BY KNOWLEDGE